

Osnovne bash komande

Pregled komandi

ls — *list*

Prikaz sadržaja trenutnog direktorijuma.

```
ls
ls -l
```

pwd — *print working directory*

Prikaz pune putanje direktorijuma u kojem se trenutno nalazimo.

```
pwd
```

cd — *change directory*

Promena direktorijuma.

```
cd Documents
cd ..
cd ~
```

mv — *move*

Premeštanje ili promena naziva fajlova i direktorijuma.

```
mv stari.txt novi.txt
mv novi.txt Documents/
```

mkdir — *make directory*

Kreiranje novog direktorijuma sa navedenim imenom.

```
mkdir projekat
```

rm — *remove*

Brisanje fajlova ili direktorijuma. Opcija -r omogućava brisanje direktorijuma i njegovog sadržaja.

```
rm nepotreban.txt
rm -r stari_folder
```

cp — *copy*

Kopiranje fajlova ili direktorijuma na novu lokaciju. Opcija -r omogućava kopiranje direktorijuma i njegovog sadržaja.

```
cp fajl.txt kopija.txt
cp -r folder1 folder2
```

rmdir — *remove directory*

Brisanje samo praznog direktorijuma.

```
rmdir prazan_folder
```

cat — *concatenate*

Ispis sadržaja fajla u terminalu.

```
cat fajl.txt
```

clear — *clear screen*

Brisanje ekrana terminala.

```
clear
```

man — *manual*

Uputstvo za korišćenje komande.

```
man ls
```

chmod — *change mode*

Izmena prava pristupa fajlovima i direktorijumima.

```
chmod +x script.sh
```

su — *substitute user (ili switch user)*

Promena korisnika sistema.

```
su
```

```
su student
```

sudo — *superuser do*

Izvršavanje komande sa administratorskim privilegijama.

```
sudo apt-get update
```

```
sudo rm -r /neki_folder
```

apt-get — *advanced package tool – get*

Instalacija i ažuriranje softverskih paketa.

```
sudo apt-get update
```

```
sudo apt-get install git
```

diff — *difference*

Upoređivanje dva fajla i prikaz razlike između njih.

```
diff verzija1.txt verzija2.txt
```

touch

Kreiranje novog praznog fajla ili osvežavanje vremena poslednje izmene postojećeg fajla.

```
touch novi_fajl.txt
```

echo

Ispis teksta ili vrednosti promenljive u terminalu.

```
echo 'Zdravo svete!'
```

ssh — *secure shell*

Bezbedno povezivanje na udaljeni računar preko mreže.

```
ssh student@alas.matf.bg.ac.rs
```

passwd — *password*

Promena lozinke korisnika sistema.

```
passwd
```

```
sudo passwd korisnik
```

scp — *secure copy*

Kopiranje fajlova između lokalnog i udaljenog računara putem sigurne SSH veze.

Opcija -r omogućava kopiranje direktorijuma i njegovog sadržaja.

```
scp fajl.txt student@alas.matf.bg.ac.rs:~/direktorijum/
```

```
scp -r student@alas.matf.bg.ac.rs:~/direktorijum/ .
```

Oznake za direktorijume

Posebne oznake koje se često koriste prilikom rada sa putanjama:

- `.` — **trenutni direktorijum**, onaj u kojem se trenutno nalazimo
- `..` — **nadređeni direktorijum**, jedan nivo iznad trenutnog
- `~` — **home directory**, korisnički početni direktorijum

```
cd .      # ostajemo u istom direktorijumu
cd ..     # idemo jedan nivo iznad
cd ~      # vraćamo se u svoj home direktorijum
```

Korisne prečice u terminalu

Strelica gore (`↑`) — prikaz prethodne komande koju smo uneli.

Strelica dole (`↓`) — prelaz na narednu komandu u istoriji (ako smo se vratili unazad i preskočili željenu komandu).

Tab — automatsko dopunjavanje imena fajla, direktorijuma ili komande. Ako postoji više mogućih opcija, pritiskom na **Tab** dva puta prikazuje se spisak svih mogućnosti.

```
cd Doc<Tab> #automatski dopuni u 'cd Documents'
```

Džoker (*)

Zvezdica (*) je **džoker znak** (engl. *wildcard*) koji predstavlja bilo koji niz znakova u imenu fajla ili direktorijuma. Koristi se za pretragu ili rad sa više fajlova odjednom.

```
ls *.txt      # prikaz svih fajlova koji se završavaju na .txt
cp *.jpg slike/ # kopiranje svih .jpg fajlova u folder "slike"
rm test*      # brisanje svih fajlova koji počinju sa "test"
```

Preusmeravanje ulaza i izlaza

`>` — preusmeravanje izlaza komande u fajl. Ako fajl ne postoji, kreira se novi, a ako postoji, sadržaj se prepisuje.

`<` — preusmeravanje ulaza iz fajla u komandu, čita podatke iz fajla umesto iz terminala.

```
echo "Zdravo svete!" > izlaz.txt
# Kreira fajl 'izlaz.txt' sa sadržajem "Zdravo svete!"
```

SSH konekcija na Alas

Studentu sa brojem indeksa **123/2025** na **I smeru** odgovara korisničko ime `mi25123` sa kojim se na server **Alas** (`alas.matf.bg.ac.rs`) loguje naredbom:

```
ssh mi25123@alas.matf.bg.ac.rs
```

Posle ove komande biće zatraženo da unesete svoju šifru.

`exit` ili **CTRL + D** — prekid konekcije, logout.

`passwd` — promena šifre ulogovanog korisnika.

Ukoliko još uvek niste promenili lozinku na Alas nalogu, trebalo bi to da uradite što pre koristeći ovu komandu. Kada je ukucate, najpre se zahteva da unesete staru lozinku, a zatim da zadate i potvrdite novu.

Dok ste povezani na server, u terminalu se kroz svoj korisnički prostor krećete, kreirate i brišete datoteke na isti način koristeći iste komande kao i na svom lokalnom sistemu.